

ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4

Factors Affecting the Success of Knowledge Management of Wing 4, Takhli
Royal Thai Air Force Base

กิตติศักดิ์ แดงแท้¹

Kittisak Dangtae

Received: May 10, 2022

Revised: May 30, 2022

Accepted: May 31, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 2) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการสังกัดกองบิน 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ข้าราชการสังกัดกองบิน 4 จำนวน 300 คน จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา บรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้โดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีการจัดเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบ มีการสร้างและแสวงหาความรู้ มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ และมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ตามลำดับ และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ปัจจัยในการจัดการความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร และการวัดผล ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 21.6 ($R^2 = 0.216$) และสามารถเขียนสมการถดถอย

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี; Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

Corresponding author, e-mail: nineatts55@hotmail.com, Tel. 086-0249498

ได้ดังนี้ Y ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 = $2.871 + .182 (X_3) + .145 (X_4)$ โดยที่ X_3 คือ เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร โดยที่ X_4 คือ การวัดผล

คำสำคัญ: กองบิน 4, ปัจจัย, ผลสำเร็จ, การจัดการความรู้

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the factors in knowledge management of Wing 4, Takhli Royal Thai Air Force Base; 2) to study the success of knowledge management of Wing 4, Takhli Royal Thai Air Force Base; and 3) to study the factors affecting the success of knowledge management of Wing 4 Takhli Royal Thai Air Force. A questionnaire was a tool to collect data from the sample group of 300 government officers of Wing 4, Takhli Royal Thai Air Force Base from the calculation of the Taro Yamane sample group. The confidence value was .80. Data were analyzed using descriptive statistics to describe the nature of the data of the samples collected. The statistics used here were frequency, percentage, mean, standard deviation and analysis of multiple regression. The results of the research revealed that 1) factors in knowledge management of Wing 4 found that the respondents had opinions about the factors in knowledge management, overall were at a high level. When classified by aspect, it was at a high level in all aspects; 2) the success of knowledge management of Wing 4 found that the overall success of knowledge management of Wing 4 was at a high level. When classified by aspect, it was found that the exchange of knowledge was promoted at the highest level, followed by systematic knowledge storage, creating and seeking the knowledge, applying knowledge to practice and systematically analyzed, respectively; and 3) in terms of factors affecting the success of the knowledge management of Wing 4, It was found that the factors in knowledge management in information technology, communication and measurement affecting the success in knowledge management of Wing 4 were statistically significant at the .05 level. The predictive coefficient was 21.6 ($R^2 = 0.216$), and the regression equation could be written as follows: Y success in Knowledge Management of Wing 4 = $2.871 + .182 (X_3) + .145 (X_4)$ where X_3 was communication information technology, whereas X_4 was a measurement.

Keywords: Wing 4, Factors, Success, Knowledge Management

บทนำ

การปรับตัวขององค์กรในปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับความท้าทายในอนาคตได้ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ความสามารถขององค์กรในการก้าวผ่านความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความสำเร็จขององค์กรในระยะยาว การใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีนั้นไม่เพียงพอต่อการแข่งขันที่นับวันจะมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ข้อมูลสารสนเทศมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทำให้ยากต่อการค้นหาและนำไปใช้ประโยชน์ บุคคลและองค์กรจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงข้อมูลและสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบของความรู้ การดำเนินการดังกล่าวจึงเป็นความท้าทายสำหรับบุคคลและองค์กรในยุคนี้ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการสร้างความสามารถในการแข่งขันและตอบสนองต่อการดำเนินการปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างต้องอาศัยความรู้อย่างมากซึ่งต้องทำให้มนุษย์มีการเรียนรู้มากขึ้นด้วยความรู้ คือ กรอบของการผสมผสานระหว่างประสบการณ์ ค่านิยม ความรอบรู้ในบริบท และความรู้อย่างกระจ่างชัดในแง่ขององค์กรทั่วไป ความรู้มักจะถูกสะสมในรูปแบบของเอกสาร หรือแฟ้มเก็บเอกสารต่าง ๆ รวมไปถึงสั่งสมอยู่ในการทำงานอยู่ในกระบวนการ อยู่ในการปฏิบัติงาน และอยู่ในบรรทัดฐานขององค์กร จากการได้รับการจัดการความรู้ที่ดี (ชโลธร รับพร, 2562)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการ ความรู้ของบุคลากรหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งอาจจะเหมือนหรือแตกต่างกันก็ได้ ขึ้นอยู่ กับมุมมอง แนวคิด การนิยามหรือบริบทของการจัดการความรู้ในแต่ละองค์กร การจัดการความรู้ เป็นการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในองค์กร การจัดการความรู้มีความสำคัญต่อการพัฒนา และส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งหากองค์กรไม่มีการจัดเก็บความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคลากรขององค์กรอย่างเป็นระบบแล้ว ความรู้ก็จะไม่ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้อย่างที่ควรจะเป็น (สุกฤษฎี อัญบุตร, 2560) ความรู้จึงเป็นอำนาจ (Knowledge Power) เพราะความรู้ส่วนใหญ่นั้นเกิดขึ้นจากขั้นตอนกระบวนการการทำงานหรือการทำการกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลภายในองค์กร ซึ่งความรู้ในการทำงานที่เกิดขึ้นนั้นมาจากผู้ปฏิบัติงาน หรือกลุ่มผู้ปฏิบัติงานเอง ที่ถูกสร้างขึ้นจากการนำเอา ความรู้เชิงทฤษฎี หรือความรู้ที่ได้เรียนรู้จากภายนอกมาประยุกต์ปรับแต่งให้ใช้กับการทำงานได้ หรือเป็นการสร้างความรู้ ขึ้นจากประสบการณ์โดยตรงในการทำงานก็ได้ ดังนั้น องค์กรจึงต้องนำความรู้มาใช้เพื่อเกิดประโยชน์กับองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ความรู้ขององค์กรต้องมาจากกระบวนการหรือขั้นตอนในการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ ทั้งนี้การจัดการความรู้ไม่ใช่ศาสตร์ของการพัฒนาองค์กรที่มุ่งเฉพาะการใช้เทคโนโลยี และเครือข่ายอีกต่อไป แต่กลายเป็นศาสตร์ใหม่ที่องค์กรชั้นนำทั่วโลก ไม่เว้นแม้แต่ในสถานที่ราชการ ก็ได้มีการนำเทคนิคการจัดการความรู้ไปปรับใช้ในสถานที่ราชการเพื่อการพัฒนาเพิ่มพูนศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน เพิ่มผลผลิต และเพิ่มการบริการขององค์กรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามที่กองทัพอากาศได้กำหนดให้ข้าราชการในสังกัดต้องมีการจัดการความรู้ (ธนัช สังขพันธ์, 2562)

กองบิน 4 เป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ มีหน้าที่เตรียมการ และปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศ มีผู้บังคับการกองบิน 4 เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่สำคัญ คือ เตรียมการเกี่ยวกับกำลังพล และอาวุธยุทโธปกรณ์ สำหรับกำลังทางอากาศ ให้พร้อมปฏิบัติการ และปฏิบัติการใช้กำลังทางอากาศ อีกทั้งกองบิน 4 ยังเป็นฐานบินหลักของประเทศไทยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการกิจการป้องกันภัยทางอากาศของประเทศ มีเครื่องบินหลายแบบเข้าประจำการที่สามารถตอบสนองภารกิจตามยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการพัฒนาปรับปรุงขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ ของกองบิน 4 เพื่อมุ่งสู่การเป็นกองบินที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Air Base) นอกจากนี้ กองบิน 4 ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลและองค์กร (Human and Organization) ซึ่งกองบิน 4 ได้มีการฝึกความพร้อมปฏิบัติการตามแนวความคิด Network Centric Operation (NCO) เป็นประจำ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพกำลังพล และแนวทางในการปฏิบัติการกิจตลอดจนการทดสอบระบบส่งกำลังบำรุงต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนและบริการ (Support and Service) ซึ่งประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี โดยได้มีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง กองบิน 4 ยังได้ตระหนักถึงการพัฒนาองค์กรและระบบงาน (Organization and Process) โดยกองบิน 4 ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนางค์ประกอบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในสถานะความเปลี่ยนแปลงที่มีองค์ความรู้ ระบบการปฏิบัติงาน และยุทธโธปกรณ์ใหม่ ๆ กองบิน 4 ได้นำการจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management (KM) มาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการแสวงหาจัดการแบ่งปันองค์ความรู้ อีกทั้งขยายขอบเขตการเรียนรู้ของบุคลากรทำให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข การพัฒนา และนวัตกรรมต่าง ๆ ตามมา ส่งผลให้การปฏิบัติการกิจโดยรวมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีความรวดเร็วขึ้น โดยใช้ทรัพยากรน้อยลง (แผนกกำลังพล กองบังคับการกองบิน 4, 2562)

จากความสำคัญและที่มาของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 เพื่อให้ข้าราชการในสังกัดกองบิน 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เป็นแบบอย่างให้แก่ข้าราชการในสังกัดกองทัพอากาศต่อไป ตลอดจนการเกิดการวางแผนทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ให้สามารถส่งผลต่อการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนางค์กรอย่างเป็นระบบ และให้ข้าราชการในสังกัดกองทัพอากาศปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการจัดการความรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายในระดับต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยในการจัดการความรู้ของกองบิน 4
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี เพื่อสร้างเครื่องมือในการศึกษาโดยใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนด

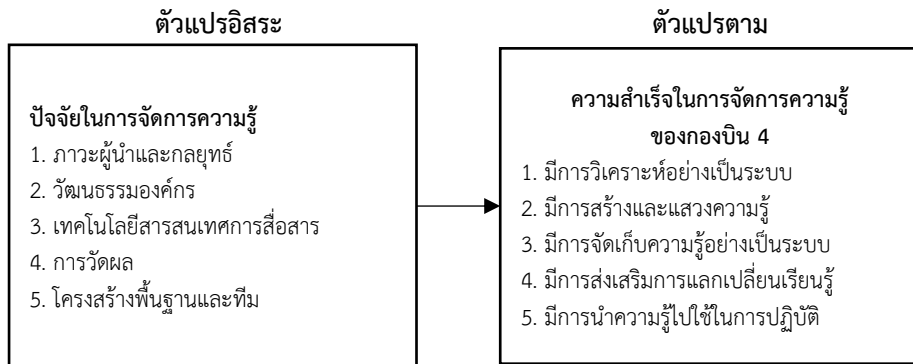
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการสังกัดกองบิน 4 จำนวน 1,185 คน (อัตรากำลังพลกองบิน 4, 2564) เนื่องจากประชากรที่จะใช้ในการวิจัยมีจำนวนมาก ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณสูตร Taro Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน +5% เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดเป็น 300 คน ซึ่งสามารถแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ชั้นยศ หน่วยงาน และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการความรู้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดด้วยคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งปัจจัยในการจัดการความรู้แบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การวัดผล และโครงสร้างพื้นฐานและทีม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดด้วยคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้แบ่งออกเป็น 5 ด้านได้แก่ มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีการสร้างและแสวงความรู้ มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ

เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.5 และค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.8 แสดงว่าสามารถนำไปใช้งานได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา บรรยายลักษณะข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้โดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยสามารถเขียนกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า

ตารางที่ 1 ค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	191	63.7
หญิง	109	36.3
2. อายุ		
20 – 29 ปี	56	18.7
30 – 39 ปี	132	44.0
40 - 49 ปี	76	25.3
50 – 60 ปี	36	12.0
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	56	18.7
ปริญญาตรี	220	73.3
สูงกว่าปริญญาตรี	24	8.0
4. ประสบการณ์ทำงาน		
1 – 5 ปี	69	23.0
6 – 10 ปี	134	44.7
11 - 20 ปี	68	22.6
20 ปีขึ้นไป	29	9.7
N = 300		100.0

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7 มีอายุ 30-39 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 220 คน คิดเป็น 73.3 มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7 จากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการความรู้ พบว่า

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยในการจัดการความรู้ ภาพรวม

ปัจจัยในการจัดการความรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ภาวะผู้นำและกลยุทธ์	3.43	0.874	ปานกลาง
2. วัฒนธรรมองค์กร	3.50	0.921	ปานกลาง
3. เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร	3.79	0.782	มาก
4. การวัดผล	3.59	0.759	มาก
5. โครงสร้างพื้นฐานและทีม	3.74	0.799	มาก
รวม	3.61	0.827	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 รองลงมา คือ โครงสร้างพื้นฐานและทีม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 การวัดผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 วัฒนธรรมองค์กร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 และภาวะผู้นำและกลยุทธ์ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ตามลำดับ

1.1 ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า เปิดโอกาสให้กำหนดวิสัยทัศน์ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 รองลงมา คือ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับ

1.2 วัฒนธรรมองค์กร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความรู้ภายในองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 รองลงมา คือ หน่วยงานมีการส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ โดยการให้อิสระในการคิดและการทำงานรวมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และหน่วยงานสร้างวัฒนธรรมองค์กรว่าการเรียนรู้เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ตามลำดับ

1.3 เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็ว (K-map) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา คือ หน่วยงานกระตือรือร้นที่จะนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้บุคลากรสื่อสารเชื่อมโยงกัน และประสานงานกันได้ดีขึ้นมาใช้ในองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และหน่วยงานกระตือรือร้นที่จะนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้บุคลากรสื่อสารเชื่อมโยงกัน และประสานงานกันได้ดีขึ้นมาใช้ในองค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ตามลำดับ

1.4 การวัดผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีการจัดสรรทรัพยากรให้กับกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีส่วนสำคัญที่ทำให้ฐานความรู้ขององค์กรเพิ่มพูนขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมา คือ หน่วยงานมีการจัดข้อมูลสรุปเป็นบทเรียนที่ได้รับจากกระบวนการจัดการความรู้อย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 และหน่วยงานมีวิธีการที่สามารถเชื่อมโยง การจัดการความรู้กับผลการดำเนินการที่สำคัญขององค์กร เช่น ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาองค์กร เป็นต้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ตามลำดับ

1.5 โครงสร้างพื้นฐานและทีม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีโครงสร้างหรือระบบงานที่เอื้อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ หน่วยงานมีกระบวนการทำงานใหม่ ๆ โดยให้ทุกคนในทีมมีส่วนร่วม และหน่วยงานมีการยกย่อง ชมเชย และให้รางวัล จากผู้บังคับบัญชาเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจของทีม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมา คือ หน่วยงานมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 และหน่วยงานมีการวางระบบการบริหารจัดการ การรวบรวมข้อมูล และการรายงานผลการดำเนินการต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ตามลำดับ

2. ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ภาพรวม

ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.92	0.711	มาก
2. มีการสร้างและแสวงหาความรู้	4.26	0.654	มากที่สุด
3. มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ	4.34	0.630	มากที่สุด
4. มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.39	0.639	มากที่สุด
5. มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ	3.97	0.730	มาก
รวม	4.17	0.673	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมา คือ มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 มีการสร้างและแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ตามลำดับ

2.1 มีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ระบบการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ต่อการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และหน่วยงานมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาองค์ความรู้ที่สำคัญ/จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ

2.2 มีการสร้างและแสวงหาความรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีการสร้างและแสวงหาความรู้ทั้งความรู้ที่เป็น Explicit-Tacit Knowledge จากแหล่งต่าง ๆ ที่จำเป็นอย่างเพียงพอในการพัฒนางาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และบุคลากรมีส่วนร่วมในการแสวงหาความคิดใหม่ ๆ ทั้งในและนอกระบบการทำงานปกติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ตามลำดับ

2.3 มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีการจัดเก็บความรู้ทั้ง “Tacit Knowledge” และ “Explicit Knowledge” อย่างเป็นระบบเป็นคลังความรู้ขององค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และหน่วยงานมีการจัดเก็บความรู้ที่ผ่านการกลั่นกรองเป็นระบบง่ายต่อการเข้าถึงและนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของกำลังพลในหน่วยงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ตามลำดับ

2.4 มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและ/หรือภายนอกหน่วยงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และหน่วยงานมีการถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ซึ่งรวมถึงการเขียนออกมาเป็นเอกสาร และการจัดทำข้อสรุปบทเรียนที่ได้รับ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ตามลำดับ

2.5 มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หน่วยงานมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นความต้องการของผู้ใช้เป็นหลักเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และหน่วยงานมีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ/วิสัยทัศน์กองทัพอากาศ/นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ปัจจัยในการจัดการความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร และการวัดผล ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 21.6 (R square = 0.216) และสามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

$$Y \text{ ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4} = 2.871 + .182 (X_3) + .145 (X_4)$$

โดยที่ X_3 คือ เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร

โดยที่ X_4 คือ การวัดผล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการจัดการความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ โครงสร้างพื้นฐานและทีม การวัดผล วัฒนธรรมองค์กร และภาวะผู้นำและกลยุทธ์ อาจเป็นเพราะผู้นำมีภาวะผู้นำและกลยุทธ์ ในการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ที่ชัดเจน แบ่งปันข้อมูลภายในซึ่งกันและกัน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จัดให้มีการวัดผลที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ และจัดโครงสร้างพื้นฐานทีมให้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ช่วยพัฒนาให้บุคลากรในกองบิน 4 มีการจัดการความรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพลิศร วุฒาพาณิชย์และคณะ (2561) พบว่า กระบวนการการจัดการความรู้ช่วงกองทัพอากาศ จะเกิดประโยชน์ต่อการเนื่องในการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กรในที่สุด จากการมีระบบและกิจกรรมการจัดการความรู้ที่มีความชัดเจน จากการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการความรู้

2. ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า มีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีการจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ มีการสร้างและแสวงหาความรู้ มีการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติ และมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ อาจเป็นเพราะระบบการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ง่ายต่อการนำไปใช้ และหน่วยงานมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาองค์ความรู้ที่สำคัญ/จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน โดยมีการสร้างและแสวงหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชโลธร รับพร (2562) พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้สามารถตอบสนองความต้องการของกำลังพลได้ ซึ่งมีลักษณะเป็นเอกสารคู่มือการจัดการความรู้ อย่างเหมาะสมช่วยให้มีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถสืบค้นความรู้ได้ง่าย สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระเบียบมากขึ้น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 พบว่า ปัจจัยในการจัดการความรู้ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และการวัดผล อาจเป็นเพราะหน่วยงานมีเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูล จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระเบียบ มีการพัฒนาระบบโดยเน้นการสนับสนุนการจัดการความรู้ สามารถสร้างความเข้าใจเบื้องต้นอย่างเพียงพอ และมีการจัดสรรทรัพยากรการจัดการความรู้ที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณิชน พันธ์ และธีรพจน์ เวศพันธ์ (2560) พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านนวัตกรรม ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านสมรรถนะ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ในการจัดการความรู้ของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศของกองทัพอากาศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ใหม่

จากการจัดการความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการจัดการที่ศึกษาจากนโยบายของกองทัพ โดยปัจจัยในการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ที่ได้จากการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร และปัจจัยการวัดผล ซึ่งปัจจัยดังกล่าวที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ช่วยให้รวบรวมความรู้ที่มีอยู่มาจัดการให้ง่ายต่อการนำไปใช้งาน สร้างและแสวงความรู้อย่างเพียงพอในการพัฒนางานจัดเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ หน่วยงานการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ได้ถ่ายทอดแนวทางการปฏิบัติการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ และมีการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นความต้องการของผู้ใช้เป็นหลักเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติมากขึ้น ทั้งนี้ผลที่ได้จากการที่มีการวัดผลจะช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในสังกัดกองทัพอากาศหรือกองทัพอื่น ๆ นำไปเป็นแนวทางในการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อให้ทุกหน่วยงานมีการจัดการที่เป็นระบบ แบบแผนเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการนำปัจจัยในการจัดการความรู้ทางด้านภาวะผู้นำและกลยุทธ์ มาพัฒนาความเป็นผู้นำของผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ให้มีการเข้าใจแนวคิดและตระหนักถึงประโยชน์การจัดการความรู้ที่จะได้รับ เพื่อทำให้องค์กรมีการพัฒนากลยุทธ์ต่าง ๆ ในการบริหารจัดการองค์กรให้ดียิ่งขึ้น
2. ความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ควรมีการพัฒนาเกี่ยวกับการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อหาองค์ความรู้ที่สำคัญที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน และมีการนำระบบการรวบรวมความรู้ที่มีอยู่มาจัดการให้ง่ายต่อการนำไปใช้ เพื่อทำให้องค์กรมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 กับหน่วยงานที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น กองทัพเรือ กองทัพบก เป็นต้น เพื่อนำมาใช้หาแนวทางในการพัฒนาองค์กรร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการความรู้ของกองบิน 4 ต่อไป เพื่อนำผลวิจัยปรับปรุง และพัฒนาให้การจัดการความรู้ประสบความสำเร็จเพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชโลธร รับพร. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของกรมกำลังพลทหารบก*. (ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย). คณะพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณิชน เชื้อปรังค์ และธีรพนธ์ เวศพันธ์. (2560). ปัจจัยที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการความรู้ของเจ้าหน้าที่ควบคุมจราจรทางอากาศของกองทัพอากาศ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 11(1), 101-111.
- ธนัช สังขพันธ์. (2562). *การจัดการองค์ความรู้กับสมรรถนะของข้าราชการ และลูกจ้าง โรงงานเภสัชกรรมทหารศูนย์การอุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แผนกำลังพล กองบังคับการ กองบิน 4. (2562). *ข้อมูลจำนวนข้าราชการในสังกัด*. เข้าถึงได้จาก <https://wing4.rtaf.mi.th/wing4/index.php/finance-report/finance-report-2563>.
- สุกฤษฎี อัญบุตร. (2560). *การจัดการความรู้ของส่วนกำลังรบ สังกัดกองทัพอากาศ*. (ดุชนิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อัตรากำลังพลกองบิน 4. (2564). *กำลังพลกองบิน 4*. เข้าถึงได้จาก <https://wing4.rtaf.mi.th/wing4/#>.
- พลิศร วุฒาพาณิชย์และคณะ. (2561). *การจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างกองทัพอากาศให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้*. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 6(3), 29-42.
- Yamane, T. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.